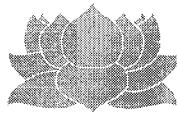


සුගම්වාදය

දේශකයාණන් වහන්සේ

අති පුර්ණීය මහෝපාධය

මානර ශ්‍රී ඇඳුනාරාම මාන්‍යම්පාණන් වහන්සේ



කුගැන්වාදය

දේශකයාතාන් වහන්සේ
අති පූජනීය මහෝපාධාය
මාතර ශ්‍රී ඇංහාරාම මානිමිපාණන් වහන්සේ

ධර්ම දානය
ලක්ෂ්මී ධර්මපාලී පෙරේරා මහත්මිනී



Lithira

සුභමත්වාදය

අති පුෂ්පනීය මහෝපාධ්‍ය
මාතර ශ්‍රී ලංකාවාම මානිම්පාණන් වහන්සේ

ප්‍රථම මූල්‍යනාය

ශ්‍රී. ලු. ව. 2550 ව්‍ය. ව. 2006

අධිකිය

කමල ඇමුල්දෙණිය

මූල්‍යනාය

ලිනිර

306, ඇමුල්දෙණිය හංදිය,
නුගේගොඩ.



ප්‍රත්‍යාංශුමේදිනාව

මබ අතට පත්වන මෙම ගුන්ථය මේතිරිගල නිස්සරණ වනයේ වැඩ සිට අපවත් වී වදාල කම්මටයානාවාරය අති පූජ්‍ය මාතර තු ඇානාරාමාභිඛන තෙරුත් වහන්සේ විසින් සෙනසුනේ යෝගාවටර පිරිස වෙනුවෙන් කරන ලද කම්මටහන් ධර්ම දේශනා කිපයකි.

කුමක් හෝ පෙර පිනාකට තෙරුත් වහන්සේ විසින් දේශිත උතුම් ධර්ම දේශනායක් ගුන්ථානුසාරයෙන් මිබතුමන්ලාගේ දැනට පත්කරලීමට හැකිවීම ගැන සතුටට පත්වෙමි.

අර්ථය සලකා අප්‍රමාදීව ධර්මයේ හැසිරෙන ධර්මකාමී සැමට මෙම ගුන්ථයෙන් මහත්වීල ප්‍රයෝගන ගතහැකි බව මගේ හැඟීමයි. මෙම ධර්ම දානමය පින්කමට මා පෙළ ගැස්වූ මාගේ ආදරණීය තැගණීයටත් සඳහම් පෙරහැරේ ගමන් කරන කළුනාණ මිතු පිරිසටත් සමාජක් ප්‍රාර්ථනා සඳහා වී ප්‍රාර්ථනා කරන බෝධියකින් තිර්වාණය අවබෝධකර ගැනීමට හැකිවේවායි මෙත්ම පූර්වකව ප්‍රාර්ථනය කරමි. තවද මෙයින් ජනිත වන මහා කුසලානිසංස බෙලෙන් මිට විසර පහලොවකට පෙර මිය පරලොව ගිය මාගේ ආදරණීය ස්වාමී පුරුෂයා වන සුම්නදාස පෙරේරා මහතා ඇතුළු දෙම්විපියන්ටත් අප නමින් මිය පරලොව ගිය ඇාති හිත මිත්‍රාදීන්ටත් ඒ අයගේ පාරිම්තා සඳහා කිරීමට හැකිවේවා! එසේම මාගේ සොයුරු සොයුරින් ඇතුළු ඇාතිම්තාදීන්ටත් දු දැරුවන්ටත් මේ කුසලය තේතුකරගෙන ස්වකිය ප්‍රාර්ථනාවන් ඉඡ්‍යා වී ආයුරාරෝග්‍ය සැප සම්පත් ලැබීමට හේතු වේවායි පතමි.

ලේ වැසියන් ධ්‍රේමයන් ජෝෂණය වේවා!

ලක්ෂමී ධර්මපාලී පෙරේරා මිය

ඇතුල් කොට්ටේ

2006.12.05



නමුවා තස්ස හගවතො අරහතො සම්මා සමුද්‍රය!!!

සුගතේත්වාදය

“අපුමාදෙන හික්කවේ සම්පාදේද්, දුලුලහා මුද්‍රාත්‍යාපාද්‍යා
ලොකස්ම්, දුලුලහා මනුස්සතපටි ලාහා, දුර්ලභා ක්‍රිජ සම්පත්ති,
දුලුලහා පක්ෂා දුර්ලභං සඳහමම සවනා, දුලුලහා සත්පුරුෂ සංස්කෝතා”.

දැන් අපට වටිනා අවස්ථා කිහිපයක් එකට ලැබේල තියෙනවා. ඒ ලැබේල තියෙන දෙයින් ප්‍රයෝගන ගන්න දන්තේන් නැති අය බොහෝම දෙනයි. එයින් ප්‍රයෝගන ගන්න උද්‍යියත් විකක් ඉන්නවා. ඉතා සුළු ගණනක් ප්‍රයෝගන ගන්නවා. ඒ දුර්ලභ අවස්ථාවලදී ප්‍රයෝගන ගන්න පිරිස ඇහුමිකන් දෙන්න එනවා බුදුරජාණන් වහන්සේට. බුදුරජාණන් වහන්සේ දිනපතා දේශනාවක් කරනවා. මොකක්ද? සුගතේත්වාදය කියල එකට කියන්නේ. දිනපතා කාටද දේශනා කරන්නේ, තමන් වහන්සේ වැඩ ඉන්න තැන වාසය කරන ස්ථාමින් වහන්සේලාට. ඒ උත්වහන්සේලා අතරින් සමහර ඇත්තන්ට දේශනා මිනේ නැහැ. ඒ රහතන් වහන්සේලා. රහතන් වහන්සේලා ඒ අතරේ ඇහුමිකන් දිගෙන ඉන්නවා. අනාගාමී උත්තමයන් වහන්සේලාත් ඒ පිරිසේ ඉන්නවා. සකඟායාමී උත්තමයන් වහන්සේලාත් ඒ පිරිසේ ඉන්නවා. සේවාන් උත්තමයන් වහන්සේලාත් ඉන්නවා. සේවාන් බව ලබා ගැනීමට කටයුතු කරන කළුණාණ පෘතග්ජන උත්තමයන් වහන්සේලාත් ඒ පිරිසේ ඉන්නවා. මේ පිරිස දිහා බලාපුවාම පිරිච්ච සම්පූර්ණ වෙවිච පිරිසක්. ඒ පිරිසටද බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ සුගතේත්වාදය දේශනා කළේ. දිනපතා ඒ (සුදුසු අවවාද කළේ) සුගතේත්වාදය

මොකක්ද ඒ “අප්පාදෙන හික්බවේ සම්පාදේද්, දුල්ලහෝ බුද්ධේයාත්පාදේ ලෝකස්ථීං, දුල්ලහෝ මත්ස්සන්තපම් ලාහො, දුර්ලභා ක්ෂණ සම්පත්ති, දුල්ලභා පත්බැජ්පා දුර්ලභා සද්ධම්ම සවනා, දුල්ලහෝ සත්පූරුෂ සංස්ට්‍රවා”. මෙන්න මේ දේශගතා අදහස අමාරු නෑ තේරුම් ගන්න. දුර්ලභ කරුණු 7ක් මෙතන උගත්වනවා. දුර්ලභ කියන එක් තේරුම් ලබාගත්තා අමාරුයි. එහෙම නැතිනම් ලැබෙන්නා නැති බොහෝ කාලයක් ගන්නා බවයි.

මුලින්ම බුදුරජාණන් වහන්සේ වචනයක් පාවිච්ච කරනව “අප්පාදෙන හික්බවේ සම්පාදේද්” කියා. එතන ලොකු අග්‍රාසයක් තියෙනවා. හික්බවේ කියන්නේ ස්වාමීන් වහන්සේලාටයි. ඒ පිරිසේ ඇතැම් විට හිසුළුණී පිරිසත් ඉන්නවා. උපාසක පිරිසත් ඉන්නවා. උපාසිකා පිරිසත් ඉන්නවා. ප්‍රධාන පිරිස තමයි හිසුළු පිරිස. ඒ හිසුළු පිරිසගේ නමීන් ඔක්කොට් ම කතා කරන්නේ. අතින් එක හික්බු කියන වචනයේ තේරුම් හිසුළුන් වහන්සේලා කියන එකනේ. නමුත්, තවත් තේරුමක් තියෙනවා. “සංසාරේ හයෝ ඉක්කති ති හිසුළු” සංසාරයේ බය දැකින්නාට හික්බු කියනවා. එතකාට උපාසක උන්නැහේලටත් හික්බු කියන්න පුළුවන්. නමුත් ව්‍යවහාරයේ නැහැ.

වචනයේ තේරුම් අනුව නම් උපාසක, උපාසිකා, හික්පු, හික්පූණී කියන පිරිස් හතරටම හික්බු කියන්න පුළුවන්. සංසාරේ හය දැකින්නා. සංසාරේ හයානකයි. “මේ හයානක සංසාරයෙන් අපි එගොඩ වෙන්ඩ හිනේ, මේ හයානක සංසාරේ ඉවරයක් නැහැ. මේක් දැක් ගොඩ ඉවරයක් නැහැ. ඒ නිසා මෙකෙන් අපි එගොඩ වෙන්න හිනේ” කියා සංසාරේ හය දැකින පිරිස තමයි මේ විදිනේ හාවනා කරන්නේ. මේ හාවනා කරන්නේ සංසාර දුකින් එගොඩ යාමේ අදහස ඇති පිරිසයි. ඒ නිසා බුදුරජාණන් වහන්සේගේ වචනයට මේ පිරිසත් අඩංගු වෙනවා. “අප්පාදෙන සම්පාදේද්” පමා නොවී සිලය, සමාධිය, ප්‍රයාව කියන මේ උතුම් ගුණ ධර්මයන් දියුණු කර ගන්න. සිලය දියුණු කරන්න, සමාධිය දියුණු කරන්න, ප්‍රයාව දියුණු කරන්න, කියන අවවාදය සි දේශගතා කළේ. සිලය කියන්නේ සාමාන්‍ය සිලයක් නොවේ. නිවන් දැකින සිලය කියන්නේ “ආඩ්ට අෂ්ට්‍රිමක සිලය” සි. ප්‍රධානම වශයෙන් ආඩ්ට අෂ්ට්‍රිමක සිලයට සි නිවන් දැකින සිලය කියන්නේ. ඒ මොකද? ඒක තේරුම් ගන්න ඉන්න මේ පිරිස, හාවනා කරන උද්විය සිල-

සමාදන් වෙනකාට ආර්ථ අෂේෂීමක සිලය සමාදන් වෙන්න ඕනෑම. දස සිල් ගන්න එක වරදක් නැහැ. ඒක පිරිරන්න තියෙන්න ඕනෑම. මොකද මෙකට නිවන් දැකින සිලය කියන්නේ? ආර්ය අෂේෂාංගික මාර්ගයට අයිති අංග අවක් තියෙනවා. සිල, සමාධි, ප්‍රඟා කියන කොටස් තුනයි ඒකෙක තියෙන්නේ. ආර්ය අෂේෂාංගික මාර්ගයට අයිති සිල කොටස් වික ඔක්කොම මේ ආර්ථ අෂේෂීමක සිලයේ තියෙනවා. ආර්ය අෂේෂාංගික මාර්ගය නිවන් මග නම් ආර්ථ අෂේෂීමක සිලයත් නිවන් මගයි. ඒ නිසා ඒක තේරුම් කරලා තියා ගන්න ඕනෑම. එතකාට එතන හතයි. කයින් කෙරෙන වැරදි වලින් ඇත් වීම සහ වචනයෙන් කෙරෙන වැරදි වලින් ඇත් වීම. නිවන් දැකින සිලය කියන්නේත් මේ සිල සමාධියයි.

හාවනා කරන පිරිස දන්නවා සමාධිය කියන්නේ මෙකයි කියලා. විශේෂයෙන් මතක තියා ගන්න ඕනෑම සමාධිය නම් දුවන්නේ නැති හිතක් වෙන්න ඕනෑම. දුවන හිත සමාධිය නොවේ. නානා ප්‍රකාර පැත්තට දුවනවා නම් සිත, එතන සමාධියක් නැහැ. සමාධිය දියුණු වූනා කියලා කියන්නේ දුවන්නේ නැති හිතක් හරිගස්ස ගන්නවා. දුවන හිතින් කොට්ටුව කොපමණ අනර්ථ, හිංසා, පිරිමිම සිද්ධ වෙනවද කියලා කියන්න බැ. දුවන්නේ, හිතින් දුවන්නේ කොහාටද? ප්‍රමාද වී දුවන්නේ කොහාටද? දුවල දුවල හිතින් වැරදි සිද්ධ කරගන්නවා. ඒ නිසා දුවන හිත තවත්වා ගැනීම තමයි සමාධිය කියන්නේ. සමාධියේ සාමාන්‍ය ලක්ෂණ තේරුම් ගන්න ඕනෑම. සමාධියෙන් හිටරණ වික යටත්කර ගන්න ඕනෑම. ආසාවල් ඒ වෙලාවට අඩු කර ගන්න ඕනෑම. තරහවල් අඩුකරගන්න ඕනෑම. විවික්විජාවල් අඩුකරගන්න ඕනෑම. නිදිබර ගතිය අඩුකරගන්න ඕනෑම. එතකාට ඔන්න මිය විදියට හිත පිරිසිදු වෙනකාට එතන තියෙනවා සමාධිමත් සිත. මිය සමාධිය කොටස් තුනකට තියෙනවා. ඒකත් තේරුම් ගන්න ඕනෑම, මේ හාවනා කරන උද්ධිය. ක්‍රෙයික සමාධිය කියලා ඒ වෙලාවට පමණක් ඇතිවෙන සමාධිය තාවකාලිකයි. උපවාර සමාධිය කියලා එකක් තියෙනවා. උපවාර සමාධිය කියලා කියන්නේ සාමාන්‍යයයෙන් හිත දියුණුකරගෙන කරමස්ථානයට හිත යොදාගෙන ඉන්න එකට. ඒ වෙලාවේදී සම්පූර්ණයෙන් කරමස්ථානය හොඳට ප්‍රකට වෙනවා. හිත තැන්පත් වෙනවා. හොඳට හිත තැන්පත් වෙනකාට දුවන්නේ නැ. රෝගට අන්න

අර නීවරණ ටික ඒ වෙලාවට සම්පූර්ණයෙන්ම අයින් වෙනවා. ඒක තමයි උපවාර සමාධිය කියන්නේ. උපවාර කියන්නේ සම්පාදයේ හැසිරීම කියන තේරුම. ඒ හිත සම්පාදයේ තියෙන්නේ කාටද? කොහාටද? ධ්‍යාහායක් ලබාගැනීමට සම්පව වාසය කරනවා. උපවාර සමාධිය තියෙනවා. රළුගට අර්ථනා සමාධිය කියන එක ලැබෙනවා. ඒක ලොකුදී. ධ්‍යාහායක් ලබාගැනීම වශයෙන් ඒක ඇති වන්නේ. ඒවා සාමාන්‍යයෙන් ලොකු විස්තර තියෙන දේවල්. මෙන්න මේ විධියට මේ සමාධිය දියුණු කර ගැනීමට බුදුගුණ භාවනාව කරන්න ම ඕනෑ. මේ විපස්සනා භාවනාව කරන්න ම ඕනෑ. මෙමත් භාවනාව කරන්න ම ඕනෑ. එතකොට මරණානුස්සෙකිය සම්බන්ධව භාවනා කරන්න ම ඕනෑ. විපස්සනාවට කළින් සතර කම්වහන් වික වික පුරුදු කරන්න ඕනෑ. ඒවායින් ලැබෙන්නේ සමාධිය දියුණුකර ගැනීම. රළුගට තමයි ප්‍රජාව. ප්‍රජාව කියන්නේ මෙන්න මේ සිල්වතුන් කරන විපස්සනා භාවනාවට යි. ප්‍රජා භාවනාව කියන්නේ මෙන්න මේ නුවණ දියුණු කරන භාවනාව කියන එක යි. සිල, සමාධි, ප්‍රජා. සිලය කියන්නේ අර කළින් කිහි නිවන් දකින සිලයයි සමාධිය කියන්නේ අර රළුගට කියාපු එක. ප්‍රජාව කියන්නේ මේ විපස්සනාවට. එතකොට සිලය, සමාධිය, විපස්සනා ප්‍රජාව කියන මේ කරුණු තුන දියුණුකර ගන්න පමාවෙන්න එපා කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළා. “අප්පමාදේන සම්පාදේප” සිලය, සමාධි, ප්‍රජා කියන මේ උතුම් ගුණ ධරුමයන් දියුණුකර ගන්න කියලා කරුණාවන්ත මැණිකෙනෙක්. කරුණාවන්ත පිය කෙනෙක් දරුවන්ට අවවාද කරනා වාගේ බුදුරජාණන් වහන්සේ තමන්ගේ ඒ පිරිසට අවවාද කළා. ඒ අවවාද කරන අවස්ථාවේදී සිල, සමාධි, ප්‍රජා කියන මෙවා දියුණුකර ගැනීමට පමා නොවෙන්නයි කියන්නේ මක්නිසාද?

මේ දුර්ලභ දේවල් ලැබේලා තියනවා දැන්. එයින් ප්‍රයෝගන ගන්න ඕනෑ. කරුණාවන්ත පිය කෙනෙක්, කරුණාවන්ත මැණි කෙනෙක් වටිනා දේවල් (සමාපත්ති කරුණු තුනක්ම) ඉස්සරහට දීලා “මෙන්න මෙවායින් ප්‍රයෝගන ගන්න ප්‍රතියිති! දරුවනි! මෙන්න මෙවායින් ප්‍රයෝගන ගන්න පමා වෙන්න එපා” කියලා දෙමාපියෝ අවවාද කරනවා වාගේ රටත් වඩා කරුණාවකින් උන්වහන්සේ කරුණු හතක් ඉදිරිපත් කළා. මෙන්න මේ

සමාජත්ති කරුණු හත මතක තියා ගන්න. "දුර්ලභා ප්‍රිත්ධාපාදා ලෝකස්ථී, දුලභා මත්ස්‍යත පටිලාභා දුලභා බණ සම්පත්ති, දුලභා පත්බජා දුලභා සඳහම සවනා, දුලභා සපුරිස සංසේවා" කියන ඒවා. එතකොට මෙන්න මේ කරුණු හතම, අපට අද ලැබේලා තියෙනවා. බුද්ධාත්පාද කාලයක් එළඹිලා තියෙනවා. බුදුකෙනෙක් ලෝකයේ පහළ වෙන්නේ බොහෝම කලාතුරකින්. ලැබෙන්නේ නැති තරමක් තියන්නේ. ගණන් කරන්න බැරි තරමක කාලයක් ලෝකයේ බුදුන්ගෙන් ඉන් වෙලා තියෙනවා. බුදුවරයෙක් නැතිව අන්ධකාරයේන් තියෙනවා. අන්න එහෙම කාලකදී බුදුකෙනෙක් පහළ වෙලායි ලෝකයට එළිය දෙන්නේ. ඒ ලෝකයට එළිය දෙන බුදුකෙනෙක් ලෝකයේ පහළ වුනා. ධර්මයන් දේශනා කලා. ඒ ඒ දේශනා කරපූ ධර්මයන් පිරිලා තියෙනවා ලෝක 38ක. අන්න ඒක තමයි බුද්ධාත්පාද කාලය කියන්නේ. එබදු කාලයක් අද තියන්නේ. මේකන් අපි ප්‍රයෝජන ගන්න ඕනෑම. මේ බුද්ධාත්පාද කාලයෙන් අපි ප්‍රයෝජන ගන්න ඕනෑම.

ර්ලගට මත්‍යා ජීවිතේ ගැන අපි හිතලා බලන්න ඕනෑම. අද අපි මත්‍යා ජීවිතයක් ලබාගෙන ඉන්නේ. මේ මත්‍යා ජීවිතේ කොයි තරම් උසස් එකක්ද කියලා මිනිසා දන්නේ නැහැ. මත්‍යායාගේ මත්‍යා තත්ත්වය මිනිහා දන්නව නම් මේකන් ඉතාම වටිනා ප්‍රයෝජන ගන්න ප්‍රාථමික. මත්‍යා ජීවිතයෙන් ගන්න තියෙන ඉතාම උසස් ප්‍රයෝජනයක් තමයි බුදුරජාණන් වහන්සේ ගන්නේ. බුදුරජාණන්වහන්සේ මත්‍යා ජීවිතයක් ලබාගෙනයි, බුදු කෙනෙක් වශයෙන් ලෝකයේ කටයුතු කළේ. අද බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙනෙක් වෙන්නේ කුවුද? මත්‍යා ජීවිතයක්. මහරභතන් වහන්සේලා ආයසීයන් වහන්සේලා කුවුද? බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ගාසනයේ කටයුතු කරන්නේ මත්‍යා ජීවිත ලබාගත් අයයි. හදුනගන්න වතුවරිති රුම්වහන්නේ කුවුද? මත්‍යායා. අන්න ඒ නිසා කල්පනා කරගන්න ඕනෑම, මත්‍යා ජීවිතයේ වටිනාකම ගැන. වටිනා මත්‍යා ජීවිතේ හදුනගන්න ඕනෑම. මත්‍යා ජීවිතේ බෙදා ගෙන බැලන නිට කොටස් තුනකට බෙදාන්න ප්‍රාථමික. ප්‍රධාන පංතියේ මිනිස්සු, මධ්‍යම පන්තියේ මිනිස්සු, තුන්වන පංතියේ මිනිස්සු කියලා. මේ පංති හේදය මේ ලෝක සම්මත පංති නොවෙයි. නුගක් දේපල, බුද්ද්, නැදියෝර්,

අරගාල්ලො, මේ ගොල්ලො ඇති නම් ඉහළ පංතිය කියල කියනවා. නමුත් බුදුරජාණන් වහන්සේ කිවිවේ එහෙම තෙමෙයි. හිතේ හැටියයයි උත්ච්චන්සේ දේශනා කරන්නේ. ත්‍රිහේතුක මනුස්සයා ඉන්නවා. උත්ච්චන්තියෙන්ම ත්‍රිහේතුක මිනිස්සු ඩේතු තුනකින් උපන් උද්ධිය. ඒ ගොල්ල පළවෙනි පංතිය. හේතු දෙකකින් උපන්න මිනිස්සු ඉන්නවා. ඒ ගොල්ල දෙවෙනි පංතිය. එක හේතුවකින් උපන්න මිනිස්සු ඉන්නවා. අහේතුක කියල කියනවා. ඒ ගොල්ලො තුන්වෙනි පංතිය. අහේතුක මනුස්සය නිතර තේරුම් ගන්න අමාරුයි - ඒ කියන්නේ උත්ච්චන්තියෙන් අන්ධ වෙලා, උත්ච්චන්තියෙන් බේරි වෙලා, උත්ච්චන්තියෙන් ගොලු වෙලා, කොර වෙලා වාසයකරන උද්ධිය තමයි අහේතුක වන්නේ. උත්ච්චන්තියෙන්ම ලැබෙන එවැනි ඒවිතයට තමයි තුන්වන පංතියේ මිනිස්සුයි කියන්නේ. අර ත්‍රිහේතුක කම ලබාගන්නත් බැරි වෙනවා. ඒ ද්වීහේතු කම ලබාගන්නත් බැරිවෙනවා. ඒ නිසාම ඒක හේතුක මිනිස්සු නෑ. ඒ අයට අහේතුක කියලයි. කියන්නේ. අලෝහ්, අලද්ද්, අමෝහ කියන මේ හේතු තුන පින් කරන්නා වූ අවස්ථාවේදී ඒ හිතේ තියෙන්න ඕනෑම. අලෝහය-ලෝහයෙන් අහක්වීම, අලද්ද්-ද්වීහයෙන් අහක්වීම, අමෝහ-මෝහයෙන් අහක්වීම මෙන්න මේ අදහස් තුනම පිරිවරාගත්ත හිතකින් යුක්තව යම් කෙනෙක් කුසලයක් කළේත්, ඒකට ඒ අවස්ථාවේදී අර විදිහට පාවිච්ච කරන්න පුළුවන් උනොත් අන්න ඒ කුසලයට කියනවා ත්‍රිහේතුක කුසලය කියලා. කොහොමද? ඒ කුසලය කරන අවස්ථාවේදී මලක් පුරා කරන අවස්ථාවේ වේවා, පහනක් පත්තු කරන අවස්ථාවේ වේවා, බණක් අහන අවස්ථාවේ, දනක් දෙන අවස්ථාවේ, මොන හරි පිං කමක් කරන අවස්ථාවක ලෝහ හිත අයින් කර ගන්න ඕනෑම. ඒ වෙලාවට සම්පූර්ණයෙන්ම අමාරුයි නම් ඒ වෙලාවේ ඒ සම්බන්ධයෙන් සම්පූර්ණයෙන් අලෝහ අදහස තියාගන්න ඕනෑම. කරුණා මෙත්තී සහගත අදහස් ඇති කරගන්න ඕනෑම. අද්වීග අදහස් ඇති කරගන්න ඕනෑම. ගුද්ධාව, කරුම, කරුම විපාක සම්බන්ධයෙන් හොඳට විස්වාසය තියා ගනිමින් අමෝහ, ප්‍රයුෂ අදහස ඇතිකරගන්න ඕනෑම. එසේ ඇතිකරගෙන ඒ කරන කුයාව එක්කම අර විදිහේ අදහස් වල, පටලැවිලා මිශ්‍රවෙලා තියෙන්න ඕනෑම. එතකොට ඒ කුසලයට කියනවා ත්‍රිහේතුක කුසලයයි. හේතු තුනකින් යුක්ත කුසලය, ඒ ත්‍රිහේතුක කුසලයයි.

ත්‍රිහේතුක අදහස් කිප වරක් ඇතිකර ගැනීමෙන් ඇතිවෙන්තේ ත්‍රිහේතුක උත්කාෂ්ථා අවස්ථාවයි. ඒ ත්‍රිහේතුක උත්කාෂ්ථා වූ කුසලයකින් තමයි ත්‍රිහේතුක ප්‍රතිසන්ධියක් ලැබෙන්නේ. ත්‍රිහේතුක ප්‍රතිසන්ධිය කියන්නේ හේතු ගොඩකින් යුක්ත වූ උත්පත්ති වාරයක් ලැබෙන එක. එතකොට ඒ ඇත්තගේ උත්පත්තිය එක්කම සම්බන්ධ වෙලා තියෙනවා ඇතාය. කරුණා මෙත්ති සහගත අදහස් පරිත්‍යාග අදහස, අලෝහ අදහස, අදැෂ අදහස, අමෝහ අදහස කියන මේ අදහස් වලින් පිරිව්ව සිතක් ඇති පුද්ගලයෙක් තමයි උසස් පුද්ගලයෙක් වෙන්තේ උසස්ම ඒ පුද්ගලයට තමයි ත්‍රිහේතුක පුද්ගලයා කියන්නේ. ඒ ඇත්තා භාවනා කරන්න තියෙන්, මින්න ඒ තියම අන්දමට ත්‍රියා කරනකොට කළුයාණ මිතු ඇසුර ලබාගෙන තමන් නොදට වැඩ කරගෙන පහසුවෙන් පුළුවන් මේ දියාන, ලබාගන්ව. පුළුම දියාන, දුතිය දියාන, තංතිය දියාන, වතුරුප දියාන ආකාසානාස්ථායතන, වික්‍රෘතාණස්ථායතන, ආකිස්ථාව්‍යක්දායතන, තෙවසස්ථානාසස්ථායතන කියන මේ අසහාය ගක්තිය ලබාගන්න පුළුවන් ත්‍රිහේතුක පුද්ගලයන්ටයි. මේ විධියේ විපස්සනා භාවනාව කළාත් සේවාන් මාරුග ස්දාණය ලබාගන්න පුළුවනි. සකාදාගාමි, අනාගාමි, අරහත් මාරුග ස්දාණය ලබාගන්න පුළුවනි ත්‍රිහේතුක පුද්ගලයන්ට. ද්විහේතුක පුද්ගලයන්ට එහෙම උත්සාහ කරන්න ඒ තරම් ගක්තියක් තැහැ. නමුත් මහුත් නොද කෙනෙන්. මුවුන් හැම කෙනෙනක්ම කළුපනා කරගන්ව විනෝ, මේ මත්‍යාප්‍රාන් ජ්විතේ අපි ලබා ගත්ත. ඒ ලබාගත් මත්‍යාප්‍රාන් ජ්විතේ ගන්න තියෙන උසස්ම ප්‍රයෝජනේ අපිට ලබා ගන්න පුළුවන්. අපි අර ත්‍රිහේතුක, ද්විහේතුක ඒව සම්බන්ධව සැක හිතන්නේ නැතිව භාවනා කරගෙන යන්න විනෝ. ඒක අහක යන්නේ නැහැ. සමහරු කියනවා මේ භාවනාව හරියන්නේ නැහැ. මේ කාලේ නිවන් ලබාගන්ව බැහැ. මිය කියන දේවල් ලබා ගන්ව බැහැ. ඒ නිසා නිකන් ඉන්න. දන් දෙන්න විකක්. සිල් රකින්න විකක් කියලා තියනවා. ඒ කියන්නේ නියම අවවාදයක් තොවේ. කළුපනා කරලා බලන්ව විනෝ, මේ භාවනාව කියන එක අහක යන දෙයක් තොවෙයි. කරගෙන යන අවස්ථාවේදී අහක යන දෙයක් තොවෙයි ඒකාන්තයෙන් ම මේක ප්‍රයෝජනේ මේ ජ්විතේදීම ලැබෙනවා. ඉගෙන ගන්න උදව්වට, රකි රක්ෂාවල් කරන උදව්යට, වෙන වෙන කටයුතු කරන උදව්යට, නිකං

ඉන්න උදවියට හැම කෙනෙකුටම උපකාරයි මේ හාවනාව. අන්න ඒ නිසා ලෝකේත්තර මාර්ග ධර්මය ලැබුණුන්, තොලැබුණුන් හාවනාව අත්හරින්නේ නැහැ. ඩුගක් උනන්දුවෙන් කටයුතු කරන්න ඕනෑම ලැබේ තියෙන වටිනා අවස්ථාවෙන් ප්‍රයෝගන ගන්න ඕනෑම. මනුෂ්‍යයෙක් වෙළඳී මේවා කරගන්න පුළුවන්. තිරිසනෙක් වූහොත් බැහැ. සමහර විට පෙරේතයන්, දෙවියන් වූනත් බැහැ. දෙවියක් වූනත් අමාරුයි. බුහුමයෙක් වූනත් බොහෝ විට අමාරුයි මේ විපස්සනාව කරගෙන යන්න. ඒකට බාධාවල් තියෙනවා. මනුෂ්‍යයා තමයි මේකට සුදුස්සා. දුර්ලභ මනුෂ්‍ය ජීවිතයක් ලබා ගත්තා. මේ දුර්ලභ මනුෂ්‍ය ජීවිතයෙන් අපි ප්‍රයෝගන ගන්චි ඕනෑම. මේ දුර්ලභයි කියන්නේ මනුෂ්‍ය ජීවිතයක් නම් ලැබෙන්නේ කුසලයකින්. ඒ නිසා කළුපනා කරන්න ඕනෑම අහේතුක මනුෂ්‍යයා උනත් හාවනා කරන්න ඕනෑම. අහක යන්නේ නැ ඒක. පසුව ද්වීභේතුක වෙන්න පුළුවන්. තිහේතුක වෙන්න පුළුවන්. අන්න ඒ නිසා කළුපනා කරගන්චි ඕනෑම අපි අද ලබල තියෙන මනුෂ්‍ය ජීවිතයෙන් ප්‍රයෝගන ගන්චි ඕනෑම. අන්න ඒ නිසා කළුපනා කරගන්චි බුද්ධාන්තයද කාලය ගැන අපි කිවිවා, ඒකත් බොහෝම දුර්ලභ එකක්.

සූජු සම්පත්ත කියන ඒක, ඒකත් දුර්ලභ දෙයක්, වටිනා අවස්ථාවක්. ඒ කියන්නේ මනුෂ්‍ය ජීවිතේ සමහර විට හාවනා කරන්න බැරු කාලවල් තියෙනවා. වකවානු තියෙනවා, රටවල් තියෙනවා. දැන් ප්‍රත්‍යන්ත දේශය කියල කියන ප්‍රදේශ තියෙනවා. ප්‍රත්‍යන්ත දේශයේ සිරින්නේ වැදි සත්තු වගේ අය. හාවනාවක් තියා මනුෂ්‍ය ධර්මයක්වන් දැන්නේ නැ ඒ අය. ඒ අය හිතන්නෙන් හාවනාව කරන්න භම්බවෙන්නේ නැ කියායි. අරුප ලෝකය තියකවා හාවනා කරන්න බැහැ. අනෙක සතර අපායේ. උපන්තන් හාවනා කරන්න බැහැ. එතකොට අසඡුඡු ලෝකය කියල ලෝකයක් තියෙනවා. අසඡුඡු ලෝකය කියන්නේ බුහුම ලෝකවල අසඳ තලයක්. අසඳ කියන්නේ හිත නැති රුපයක්. හිත නැති කය විතරක් තියෙන, කය නැති හිත විතරක් තියෙන බුහුම ලෝක තියෙනව. ඒ නිසා කළුපනා කර ගන්චි ඕනෑම ඒ විදිහේ නරක බුහුම ලෝකවල ඉපදුනොත් හාවනා කරගන්නට බැහැ. අනිත් එක ඇස් කන්, නාසා ආදි සහ මේ ඉන්දිය ධර්මයන්. නුවණ කියන මේවා නැති උනත් හාවනා කරගන්න බැහැ. අන්න ඒ නිසා කළුපනා

කරගන්න ඕහෙ ඒවයින් අයින් වෙවිච වටිනා කූණ සම්පත්තියක් අපට ලැබේල තියෙනවා කියල මේ අවස්ථාවේදී එය දියුණු කරගන්න ඕහෙ.

එතකොට රේඛට තියෙන්නේ “දුලුහෂ සඩම් සවණ්” බණ අහන්න ලැබේමත් දුර්ලභ දෙයක්. මේ කාලේ බණ අහන්න අපට ලැබෙනවා. බණ දැනගන්න පොත් පත් තියෙනව බණ කියන ඇත්තො ඉන්නවා. නමුත් මේ බණ කියන ඇත්තොත් නැති වෙනවා. පොත් පතත් නැති වෙනවා. මක්කොම නැතිවෙන කාලයක් තියෙනවා. අර දහම්සාඩ රැඹුරුවන්ගේ කථාව තියනවා. දහම්සාඩ රැඹුරුවේ කියන්නේ බෝධි සත්ත්ව කෙනෙක්. ඒ උත්තමයාට ඔහු කම තිබුණා, බණ පදයක් අහගන්න. අමාත්‍යාජයන්ගෙන් ඇහුවා බණ පදයක් දන්නවද කියලා. අනේ දේවයන්වහන්ස අපි බණ පද දන්නේ නැහැ. ඒ මොකක්ද කියලවත් දන්නේ නැහැ කිවිවා. එතෙන්දී රටේ අණ බෙරයක් යැවිවා බණ පදයක් දන්න කෙනෙක්ට ලක්ෂ ගණනාක් දෙනව, කොට් ගණනාක් දෙනව ඇවේල්ල බණ කියන්නේයි කියලා. අණ බෙරේ නිකං ආවා කෙනෙක් නැතිව. අන්තිමේදී රාජ්‍ය දෙනවයි කිවිවා. මට රාජ්‍යය වැඩක් නැහැ කියලා කැලේට වැදුනා? ඒ තරම් දුරට දුර්ලභ වුණා. ඒ විදියේ දුර්වල තත්ත්වයකට පත්වුණා ඒකාලයේ. මේ කාලේ ධර්මය තියෙනව. ඒ ධර්මය අහන්නත් ලැබෙනව. ඒ නිසා ලැබිවිට අවස්ථාවේන් ප්‍රයෝගන ගන්තොත්, අපේ හිතේ තැන්පත්කර ගත්තොත් අන්න අර නැති කාලට ප්‍රයෝගන ගන්න ප්‍රාථමිකි. අපේ හිත හොඳට හරවගෙන වැඩ කරගන්න අවස්ථාව සලස්වාගන්න ඕහෙ. ඒ නිසා ඒ අතිනුත් කළුපනා කරගෙන, ධර්මය දුර්ලභයි, දුර්ලභ වූ ධර්මයෙන් අපි ප්‍රයෝගන ගන්බ ඕහෙ.

අනිත් ඒක “දුලුහෂ සපුරුස සංසේවා”. සත් ප්‍රරුෂයන් ඇඟුරු කිරීම දුර්ලභයි කියනවා. තමනුත් හොඳ වැඩ කරමින් අනුමුත් හොඳ වැඩේ යොදවන අයට තමයි සත් ප්‍රරුෂයෝ කියන්තේ. නියම සත් ප්‍රරුෂයෝ කියන්තේ අන්න ඒ අයට තමයි. ඒක නිසා කළුපනා කරන්න අන්න ඒ කරුණු රික ඉදිරිපත් කරලා බුදුරජානත් වහන්සේ දිනපතා මේ දේශනාව කරනවා. උතකොට ප්‍රධාන වශයෙන් උන්වහන්සේ ඉදිරිපත් කරනවා. මේ ධිජාන ත්‍රිඥික්ෂාව දියුණු කර ගන්න කියලා. බුදුරජානත් වහන්සේ මේ

විදියට දිනපතාම දේශනා කරන්නේ මොකද කියන එකත් හිතා බලන්න යිනෙ. අදත් දේශනා කළා. හෙටත් දේශනා කරනවා. අනිද්දාත් දේශනා කරනවා. වැඩ කරන හැමදාම උන්වහන්සේ දේශනා කරනවා මේ ධර්මය. මේ දේශනා කරන එකේ තෝරුම ඒ තරම් හායානකයි නම් මේ තත්ත්වය. හිතේ තත්ත්වය ඒ වශේම වුදුරජාණන් වහන්සේට පේනවා. උන්වහන්සේ මූලින්ම දේශනා කරන්නේ. ප්‍රමාදයෙන් අයිත් වෙන්න “අප්‍රමාදයෙන් කටයුතු කරන්න” සි කියලනේ. මේ ප්‍රමාදයේ වැටිලා දුක්වෙන සත්ත්වයන් උන්වහන්සේට පේනවා. බලන බලන පැත්තෙන් දුක් වෙනවා, අඩුනවා, කැ ගහනවා, තොයෙක් විදිහේ විපත් වලට පැමිණිලා ඉත්තාවා උන්වහන්සේට පේනවා. මේ මොකද මේ අන්දමින් දුක්වෙන්නේ? ප්‍රමාදය නිසා. ඒ නිසා උන්වහන්සේ හැමදාම අප්‍රමාද පදය ඉදිරිපත් කරනවා. පමා වෙන්න එපා. පමාවෙන්න එපා. මේ ගුණධරම දියුණු කරගන්න. පමාවීමෙන් මේ විදිය විපාක දුක් ලැබෙනව. සතර අපායේ වැවෙනව. අනන්ත කාලයක් නිරය දුක්විදිනව. ඇහැ පාදාගන්න බැරිවෙනව පමා වීම නිසා. ඒ නිසා පමා වෙන්න එපා කියලා උන්වහන්සේ අවවාද කරනවා. ඉතින් ඔන්න ඕය විදියට සුගතොවාය දේශනා කරනවා උන්වහන්සේ. මේ සුගතොය් වාදය දිනපතා මතක් කරගන්න යිනෙ, මේ හිතවතුන් අතිත් එක අද මේ විපස්සනා භාවනාව සම්බන්ධව. “ප්‍රග්න එහෙම නැද්ද ඉදිරිපත් කරන්න? මට බොහෝම ලේසියෙන් කියලා දෙන්න පුළුවන්. කරපු දේව ප්‍රග්න තියෙන්නත් යිනෙ”.

කුසලයක් කරනකොට ඊට පස්සේ ඒ කුසලය තිලක්ෂණයට හරවන්න කියලා, අනිත්‍ය, දුක්, අනාත්ම වශයෙන් සැලකන්න කියලා කියනවා.

එෂ්ක නොදැයි. විපස්සනා භාවනාව රටත් වඩා ගොකුවටතේ යන්නේ. සාමන්‍ය උදිවියට කුසලයක් කළ අවස්ථාවේදීත්, මය විපස්සනාව මතු කරගන්න යිනෙ. ඒ කියන්නේ. විපස්සනාව කරන අවස්ථාවේ අමුතු එකක් නැහැ. විපස්සනා භාවනාවේ කෙරෙන්නේ ම අනිත්‍ය, දුක්, අනාත්ම වශයෙන් බැලීමනේ. අර අවස්ථාවේදීත් බැලීම නොදැයි. එතකොට ඒකත් පුරුදු වෙනවතේ.

කුසලයක් කරනකොට මේ අවස්ථාවේදී ඇතිවෙවිව නාමරුප ධර්මයේ සූත්‍රයක්, සූත්‍රයක් පාසා බිඳී යාමෙන් අනිත්‍යයි. නිදියාම නිසා දුක්වන්නේය. නවත්වන්න බැරි නිසා අනාත්ම වන්නේය. අර ඇතිවෙවිව

කුසල හිත ම තියාගන්න බැහැ, ඒක නැති වෙනවා. නැතිවෙනවා කියන්නේ හිත තුනිවෙනවා, විපාක නැතිවෙනවා කියන එක නෙවෙයි. කුසලයක් කරහම ඒකේ විපාක තියනවා. හිත පමණක් නැතිවෙනවා. හිතේ ස්වභාවය එක විදියකට තියාගන්න බැහැ. අපිට දුන් තේරෙන්නේ නැහැ. අපේ ගිරිය ගැන. අපේ ගිරිය ගැන අපට තේරෙන්නේ නැහැ, පෙනෙන්නේ නැහැ. නමුත් හිත ගැන අපිට තේරුම් ගන්න පුළුවනි. මේ එතකාට තිබේවි හිත් නෙවෙයි දුන් තියෙන්නේ. අමුතුවෙන් ඇතිවෙවිව හිත් ගොඩක් නිබෙන්නේ ඒ. කරන අවස්ථාවේ ඇතිවෙවිව හිත් ඒ. කරල ඉවරවෙනකාට ම නැතිවෙනවා. ඒ වෙනුවට අලුත් හිත් පහළ වෙනවා. මේ හිත් පමණක් නෙවෙයි නාම රුප දෙකම ඇතිවෙමින් නැතිවෙමින් පවතින ඒවා. දිගටම තියන ඒවා නෙවෙයි. දුන් අපිට ජේනවා මෙහෙම බලාගෙන ඉන්නකාට ඇයි මේවා නැතිවෙන්නේ, මේවා තියනවා නේද කියලා. නමුත් ඇතුළේ මේවායේ ඇතිවෙමින් නැතිවෙමින් තියන ස්වභාවයක් තියෙන්නේ. මේක් තියන කොටස් රාජිය තියනවා, මොනවද? "පයිලී, ආපෝ, තේජ්, වායෝ-වර්ණ, ගන්ධ, රස, ඡිංචා ය කියන ඉද්ද අඡ්යිකයක් තියෙන්නේ. මේ අමම ඇතිවෙමින් නැතිවෙමින් පවතින මේ රුප ධර්මයේ හිතත ඒ විධිය යි. ඇතිවෙමින් නැතිවෙමින් පවතිනවා. ඒක භාද්‍ර විපස්සනා කරනකාට ජේන්න ඕනෑම ඔහු මෙහෙම පිළිස්සනාව කරන අවස්ථාවේ මූලින්ම "අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම නෙවෙයි සලකන්නේ, නාම රුප ධර්මයේ සලකන්නේ.

සමහරු කරන්නේ පිමිනීම, හැකිලීම, සමහරු ආනාපානේ. දෙකම වරදක් නැ. පිමිනීම හැකිලීමේදී හිතන්න ඕනෑම, පිමිබෙනවා කියන්නේ රුප කොටසක් ඉස්සරහට ඇතිවීමයි. හැකිලීම කියන්නේ ඒ රුප කොටසම අනිත් පැත්තට නැතිවෙමින් නැතිවෙමින් යාමයි. ඇතිවීමයි, නැතිවීමයි එතන තියෙන්නේ. ඒ රුප කොටස දැනීම නාමයයි. පිමිබෙනවා කියලා දැනෙනවා. දැනෙනවා කියන්නේ නාමයට යි. පිමිනීම රුපයයි. ඒක දුනීම නාමයයි. නාමය කියන්නේ මොකද්ද? හිතයි, වෙතසීකයි ගොඩකට තමයි නාම කියන්නේ. මේ නාම-රුප දෙකයි මේ පිමිනීම හැකිලීමේදී තියෙන්නේ. ඒ දෙක මෙහෙහි කරමින් භාවනා කරන්න ඕනෑම. තේරුම ඇති කරගන්න විනේ. පිමිනීම පමණක් නෙමෙමයි හැකිලීමන් බැලිය පුතුයි. "පිමිබෙනවා -

හැකිලෙනවා” කියනකාට ඒකේ අදහස ගන්න ඕනෑම්. පිමිඩීම කියන්නේ රුප කොටසයි. ඒක දැනීම නාම කොටසයි එකතොකාට මේ නාම රුප දෙකන් හැකිලෙන අවස්ථාවේදීත් හැකිලෙන අවස්ථාවේදීත් ඒක දැනීම නාමයයි. හැකිලීම කියන්නේ මොකක්ද? නාම රුප දෙකේ පැවැත්මයි මේ පිමිඩීම හැකිලීම කියන්නේ. අන්න ඒ වේදියට බැලිය යුතුයි.

අනිත් ඒක ආනාපානේදී තියෙන්නේ වායෝ ධාතුවයි. වායෝ ධාතුව කියන්නේ රුප කොටසක්නේ. රුප කොටස කියන්නේ දැන් “පයිලි, ආපෝ, තේරා, වායෝ” කියන මේ දේවල් වලටයි. එතනින් මේ ආශ්චර්යාස-ප්‍රාශ්චර්යාස කියන මේ වායෝ ධාතුව තමන්ට දැනෙනවා. ආනාපාන භාවනා කරන උදිවිය කරන්න ඕනෑම පිමිඩීම හැකිලීමට වඩා විකක් අමුතුවෙන් හොඳට මූලික වශයෙන් හිත තැන්පත් කරගෙන ඉවරවෙලා රෝගට හොඳට ඒවා සලකන්න පුරුදු වීමයි. ආනාපානට එකපාරටම හිත යොදන්නේ තැහැ. පළමුවෙන් ගේරයට හිත යොදාගෙන වික වෙලාවක් ඉන්නවා විකවෙලාවක් ඉන්නකාට ඉඩීමට දැනෙනවා මෙතෙන ප්‍රස්ම වැවෙනා බව තව විකක් ඉවසලා එකට හිත යොදාගෙන මෙක තේරුම් අරගන්න මහන්සි ගන්න. මෙන්න මේ එකතැනක හැපෙමින් ඇතුළුවෙන පිටවෙන මේ වායෝ ධාතුව, මේ ආශ්චර්යාස, ප්‍රාශ්චර්යාස දෙක, ඇතුළුවෙනවා පිටවෙනවා දැනෙනවා. ඒ දැනෙන්නේ යම්කිසි තැනක හැපෙන නිසයි. පුලුගක් අපට දැනෙන්නේ ඇගේ හැපෙන නිසයි. නැත්නම් ගස් කොලු නේ හෙලවෙන නිසයි. අන්න ඒ වායෝ ධාතු කියා කියන මේ පුලුගත් අපිට දැනෙන්නේ යම්කිසි තැනක හැපෙන නිසයි. ඒ හැපෙන තැන හොඳට තේරුම් ගන්න ඕනෑම්. මෙන්න මෙතන හැපෙනවා නාජේ අගිස්සේ, එහෙම නැත්නම් පල්ලෙහා හරියේ, එහෙමත් නැත්නම් තවත් එවැනිම පැත්තක හැපෙනවා දැනෙනවා. සමහරුන්ට දැනෙන්නේ උඩු තොලේ. කොහොමහරි අර දැනෙන එක ඉඩීම දැනෙන එකයි මෙනෙහි කරන්න ඕනෑම්. ඉඩීම දැනෙන්න ගියහම දැනෙන අවස්ථාවේදී හැපෙන තැන තේරුම් ගන්න ඕනෑම්. හැපෙන තැන තේරුම් අරගෙන ඒ හැපෙන තැනට හිත යොදනවා. හිත යොදාගෙන එතන බැන්දා වගේ හිත කියාගන්න ඕනෑම්. කොතනද? ප්‍රස්ම රෝග ඇතුළු වෙනතැන. ඇතුළුවෙනකාට ඇතුළු වෙනවා කියලා මෙනෙහි කරනවා. හිත මෙහාට

ගන්නේ නැහැ. පූස්ම රල්ල යන මාර්ගය දිහා බලන්නේ නැහැ. අර වැදෙන තැන හිත තියාගන්නවා. ඇතුළුවෙනකාට ඇතුළුවෙනවා කියලා තේරුම් ගන්නවා පිටවෙනකාට පිටවෙන බව තේරුම් ගන්නවා. පූස්ම රල්ල වැදෙන තැන හිත තියා ගන්නවා.

මම කිවිවේ අර හැපෙන තැන හිත බැන්දා වගේ තියාගන්න ඕනෑම කියලා. බැන්දා වගේ තියාගෙන මින්න ඇතුළට යනකාට ඇතුළුවෙවිව එක තේරුම් ගන්න ඕනෑම්. පිටවෙනකාට පිටවෙවිව එක තේරුම් ගන්න ඕනෑම්. එහාට මෙහාට හිත යවත්ත නරකයි. එක තැනම හිත තියෙන්න ඕනෑම්. එහාට මෙහාට හිත ගියෝත් මොකද වෙන්නේ? සමාධිය නැති වෙනවා. සමාධිය කියන්නේ එක තැනක හිත තියන එකනේ. අන්න ඒ විධියට බලනවා. ඔක වරද්දගෙන තියනවා බොහෝම දෙනා. අන්න එකයි මේ කියන්නේ. මේ විධියට මේ ඇතුළුවෙන පිටවෙන දේ මොකද්ද? රුප ධර්මයන්ගේ වායෝ ධාතුවයි. ධාතු වශයෙන් එතන සලකන්නේ වායෝ ධාතුව. එක දැනීම නාමයයි. නාමය හිතයි. මේක හැපෙන්නේ කොහදා? පයිවි ධාතුව සමඟ එතකාට ධාතු දෙකක් දැනෙනවා. සමහර වෙලාවට මේක උණුසුමටත් දැනෙනවා. සිතලටත් දැනෙනවා. එතකෙරට ඒ තේජේ ධාතුවයි. ආපෝ ධාතුවත් දැනෙන්න පටන් ගන්නවා. ධාතු හතරම තේරුම් ගන්න පුළුවන් වෙනවා. අතිත් එක විස්දූෂ්‍යාණ ධාතුවත් එකක් ධාතු පහක් දැනගන්න පුළුවන් වෙනවා. ධාතු සම්බන්ධව තේරුමක් ඇතිකර ගත්තොත් ඉතාම වටිනා අවබෝධයක් ලැබෙනවා. හැඳුයි එකපාරටම ඕනෑම කරගෙන යන්න බැහැ. පුළුවන් තරම් මහන්සී අරගෙන එකතුම හිත තියාගන්න ඕනෑම්. එක තැනක හිත තියාගෙන දිගටම හාවනා කරන්න ඕනෑම්. හාවනා කරගෙන කරගෙන යනකාට තොයෙක් විදියේ කරදර ඇති වෙන්න පුළුවන්. හිත දුවන්න පුළුවන්. නැවත අරගෙන මෙනෙහි කරන්න. මෙනෙහි කරගෙන කළක් යනකාට, මේක ඉතාම හොඳට වැඩහෙන්න පටන් ගන්නවා. බොහෝම පහසුවෙන් කරන්න පුළුවන් වෙනවා. අර පිම්වීම හැකිලිම හාවනාව වගේම මේකත් ලේසියෙන් කරන්න පුළුවන්. සමහරුන්ට මෙතන දැනෙන්නේ නෑ. මෙතන විදිනවා දැනෙන්නේ නැහැ කියලා. අන්න ඒ ඇත්තන්ට හොඳයි පිම්ව හැකිලිම. හාවනාව නවත්වන්න

මිනේ නැඟැ. ඒ ඇත්තන්ට පිමිවීම හැකිලිම හාවනාව කරන්න පුළුවන්. අරවිධියට හිත තැන්පත් කරගෙන පිමිවීම හැකිලිම හාවනාව කරනකාට මිනැ කමින් පුමිබන්න යන්න හොඳ නැඟැ. ඉතුළුම පිමිබෙන හැටි බලනවා.

හිත ගොදන්න. පිමිබෙන හැටි වික වෙලාවක් බලාන ඉන්නකාට, හිත ගොදාගෙන ඉන්නකාට පිමිබෙනවා, හැකිලෙනවා, දුනෙනවා. බොහෝම හිමින් ඒක දුනෙන්නේ. පිමිබෙනවා, හැකිලෙනවා, පිමිබෙනවා, හැකිලෙනවා, එතකාට පිමිවීමත් හැකිලිමත් කියන මේ රුප ධර්ම දෙකයි. ඒ අනුව දුනීම වශයෙන් පවතින නාම ධර්ම දෙකයි මට මේ වැටහෙන්නේ, මේ විදියට ධාතු වශයෙන් ආනාපානේදී වැටහෙනකාට මේ මම කියන්නේ මොකටද? මේ ධාතු ගොඩකටයි. ධාතු ගොඩ අයින් කරෝන් මම නැඟැ හොයාගන්න. අන්න ඒ විදියේ අදහසක්, අවස්ථාවක් එනවා. අන්න ඒ අවස්ථාව එනකම්ම මේ විදියට කරගෙන යන්න ඕනෑම. හාවනාව මේ විදියට කරගෙන යන්න ඕනෑම, හාවනාව කරගෙන යනකාට අන්තිමේදි මෙතන තියෙන්නේ ධාතු ගොඩක් බව පේනවා. පස්වී ධාතුව, ආපෝ ධාතුව, වායෝ ධාතුව, තේරෝ ධාතුව, වික්ද්සූණ ධාතුව සහ තවත් ධාතුවක් තියනවා ආකාශ ධාතුව කියලා. අන්න දුන් මෙතන අර නාසයේ සිදුරු හරියේ තියෙන්නේ ආකාශ ධාතුවයි. ධාතු හයක් වැටහෙන්න පුළුවන්. ආනාපානේ කරනකාට ධාතු හයක් වැටහෙන්න පුළුවන්. බලන් හිතන්න යන්න හොඳ නැඟැ. වැටහෙන කොට තේරුම් ගන්න ඕනෑම මෙන්න මේ වැටහෙන්නේ මෙන්න මේ ධාතුන්, මෙන්න මේ අවස්ථාවයි මට දුනෙන්නේ කියලා. ඒ එක්කම අර වික්ද්සූණ ධාතුව පස්වී ධාතුව දුනෙනවා. ආපෝ ධාතුව, දුනෙනවා. වායෝ ධාතුව දුනෙනවා තේරෝ ධාතුව දුනෙනවා. ආකාශ ධාතුව දුනෙනවා. එකතුව ධාතු හයයි.

අර “ප්‍රක්කුසාති” කියලා රජ කෙනෙකුට බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා “ව ධාතු සමන්නාගතො හිකුව පුරිසො” උන්වහන්සේ පටන් ගන්නේ එහෙම. හික්ෂුව කියලා ඒ ඇත්තට ආමන්තුණය කළා. හික්ෂුව මේ පුරුෂයා, මේ පුද්ගලයා කියන්නේ, මම කියන්නේ ධාතු කිටයි. ධාතු 6 අයින් කලොත් පුද්ගලයා නැඟැ, කිය මින්න ඔය දේශනාව කළා. ධාතු හය වෙන්කළා. පස්වී ධාතුව, වායෝ ධාතුව, තේරෝ ධාතුව, ආපෝ ධාතුව ආකාශ ධාතුව දුනෙනවා. එකතුව ධාතු හයයි

මෙතන තියෙන්නේ. පුද්ගලයෙක් ඇත්තේ නැහැ. කෙනෙක්, මෙමක් ඇත්තේ නෑ. මෙන්න මේ අවබෝධය අතිවුනොත් අත්ත එදාට “දිවියි විජුද්ධිය” ඇති වෙනවා. එතකම් මේ ඉවසීමෙන් යුක්තව හාවනා කරන්න ඕනෑම්. කරගෙන යනාකාට මෙන්න මේ අදහස වැටහෙයි.

එ එක්කම ඉබේට කළුපනාටට එයි මේ නාම ධර්මත් මේ රුප ධර්මත් අර කියන බාතු සියල්ලත් ඉබේ ඇතිවෙවිව දේවල් නෙවෙයි කියා කවුරුත් මවාපු දේවලුත් නෙවෙයි කියා. එහෙම නම් යම්කිසි හේතුවක්න් නටත්ත දේවල් බව වැටහෙනවා. කලින් ඇතිකරගත්ත තණ්හාවක් නිසා, අවිද්‍යාව නිසා මේ කරම රස්කරා. එ කරම අනුව තමයි මේ ප්‍රතිසන්ධි විස්ක්‍රේමය ඇතිවුනේ. ප්‍රතිසන්ධි විස්ක්‍රේමය කියන්නේ සත්ත්වයාගේ පළවෙනි උපත්තිය. එක එක්කම නාම, රුප කියන කොටස දෙකත් ඇතිවුනා. එ නාමරුප කොටස දෙක වැඩිවෙලා ගිහිල්ලා ආයතන ඇතිවුනා. ආයතන නිසා ස්පර්ශය (ඒස්සය) කියන හැඳිම ඇතිවුනා. මහාම හැඳිම ඇතිවන්නේ මේ ආයතන නිසා. ස්පර්ශය නිසා වේදනාව ඇතිවුනා. වේදනාව නිසා තණ්හාව ඇතිවුනා. තණ්හාව නිසා උපාදානය ඇතිවුනා. උපාදානය නිසා අල්ලා ගැනීම, මම කියලා අල්ලා ගැනීම ඇතිවුනා. උපාදානය නිසා භවය ඇතිවුනා. අපිට උපත්තිය ලැබුන් එ නිසා. එතකාට ජාති, ජරා, මරණ අදි දේවල් ඇතිවුනා. ඔන්න මිය හේතුව්ල වශයෙන් සලකන්න පුරුදුවීම තමයි “පව්‍ය පරිගහ” ස්කෘණය කියන්නේ. එ දෙවෙනි ස්කෘණය එතකාට කළුපනා කරන්න ඕනෑම් අර හාවනා කරන උදවිය හාවනාව හොඳට කරගෙන යනාකාට අර “නාම රුප” වශයෙන් සැලකුවා. එ නාම කොටසයි රුප කොටසයි බාතු කොටස වශයෙන් සැලකුවා. එ බාතු කොටස වලත් තියෙන්නේ නාම රුප කොටස දෙකයි. මේ නාමත් මේ රුපත් කියන මේ දේවල්. මේ නාමය දූනගත්තම නාමයේ හේතුව දූනගත්තා. එ විධියට නාමත් අවබෝධ වුනා. රුපත් අවබෝධ වුනා. රේලගට නාමයත් නාමයේ හේතුවත් දූනගත්තා. එ විධියට නාමය සම්බන්ධවත්. රුපයත් අරන් අර විධියට ‘පරිව්ව සමුප්පාදය’ කරගෙන යනවා. රුපය ඇතිවුන පිළිවෙළත් සමඟ එතකාට කොටස

හතරක අවබෝධය දැනෙනවා. මොකක්ද? නාමයයි, නාමයේ ජේතුවයි, රුපයයි, රුපයේ හේතුවයි වශයෙන් කොටස් හතරක අවබෝධයක් ඇතිවුනා. කොටස් හතර කිවිවම මෙතන රාජියක්, බදාගත්න බැරි තරම් ගොඩික්, මෙතන තියෙන්නේ. මේ තරම් විශාල ගොඩිම එකක් එකක් පාසා සිහිකරන්න පුරුෂී වෙන්න ඕනෑම. අන්තිමේ ඒකට තමයි "සම්මස්සන සූජාණය" කියන්නේ. එතුන් පටන් මේ උගත්වන, විපස්සනා සූජාණ විකයි පවත්වන්නේ.

මේ විපස්සනා සූජාණ වලින් කෙරෙන්නේ මොකක්ද?

අපි මේ විපස්සනා කරන පිළුවතුන් විශේෂයෙන් සලකන්න විනේ විපස්සනාව කියන්නේ සූජාණය බව මේ ප්‍රධාන සූජාණය. ලෝකේත්තර සූජාණයක් ලබා ගැනීමට උපකාරීවන මූලික අවබෝධ සූජාණය මේ සූජාණය ලබා ගැනීමට සමාධිය උච්චතාව වෙනවා. සමාධියක් නැත්තම් මේ සූජාණය ලැබෙන්නේ නැ. ඒනිසා සමාධිය ඇතිවන තාලෙට හැකිතාක් ඉවසීමෙන් නොතැවති හාවනා කරන්න විනේ. හාවනා කරන උද්ධිය ඔන්න අද හාවනාව කරා. හෙට කරන්නේ නැහැ. ඒ උද්ධිය අනිද්දා කරන්නෙන් නැහැ. ර්ථ පස්වෙනිදා මත්ත බොහෝම උච්චතාවෙන් කරනවා. එසේ නොකාට මෙක අඛණ්ඩව ගෙනියන්න විනේ. අදත් හාවනා කරනවා. හෙටත් හාවනා කරනවා.

ස්වාමීන් වහනස් දැන් ලයදී ඉදන් හාවනාවට ඉදගත්ත වෙලෝ ඉදන් ද්‍රව්‍යීල්ලයි රස්නෙයි බොහෝම තදීන් දැනෙනවා. එනකාට ඒ අත් යන්නාද? එහෙම නැත්තම් ඒවා මෙනෙහි කරන්නාද? ඕන වෙලාවක් ඉන්න හාවනා පරිපාලනයේ ඉන්න ප්‍රාථමික.

අන්න ඒවා දැනෙන කොට මොකක්ද ද්‍රව්‍යීල්ල මේ 'තේශේ ධාතුවනේ' තේශේ ධාතුව වැටහෙනවා. ඒවා මෙනෙහි කරන්න විනේ.

දැන් මේ පිමිතිම හැකිලිමද කරන්නේ?

එහෙහි ස්වාමීනි!

පිමිතිම හැකිලිම කොයි විදියටද දැනෙන්නේ?

ඒවා කැඩි කැඩි යනවා දැනෙනවා, ස්වාමීනි!

ඒ කැබේ කැබේ යනවා දැනෙනවා. ඒවා හොඳයිනේ "ලදයව්‍යය" කියන්නේ ඒකට. අන්න ඒක පලකක්න ඕනෑම ඕනෑම. ඒ කැබේ කැබේ යන විදිය දැනෙන කොට ඒක මෙනෙහි කරන්න ඕනෑම. අනිත්‍යය, අනිත්‍යය කියන එකයි එතනින් තෝරුම් ගන්න ඕනෑම.

ප්‍රථම ඉස්සරවෙලා මේ තාම රුප ධර්ම වැටුනුනාද?

එහෙයි ස්වාමිනි. පාඩම් කරලා තියන නිසාද දැන්නේ නැහැ. අපි අහිඛරමය ප්‍රාගාක් පාඩම් කරනවා.

අන්න ඒ උදව්‍යට විකක් කරදරවෙනවා තමයි. ඒ වුනත් ඒ ඇත්තන්ට ලේසියි භාවනාව කරන්න. ඒ වුනාට හොඳට තෝරුම් ගන්න ඕනෑම මේ පාඩම් ද එන්නේ භාවනාව ද කියලා.

දැන් ඒක තවත්තලා භාවනාව කරනවා. මේ ඉවසන්න බැරි රස්තේ තමයි. ඒක දේශයක් නෙවෙයි තේදී ස්වාමිනි?

ඒක මෙනෙහි කරනකොට හරියයි. ඒක වරදක් නැහැ. ඒක හොඳට මෙනෙහි කරන්න ඕනෑම. මේ තේශේ ධාතුවයි. තේශේ ධාතුව කියලා මෙනෙහි කරනකොට හරි යයි. අඩුවෙලා යනවා.

ස්වාමින් වහන්ස මට මේ ඇතිවීම නැතිවීම බොහෝම සිදුම්ව ජේතනවා. වෙන කිසිදෙයක් මේ ගිරිරයක් තියනවා කියලවන් පෙන්නේ නැහැ.

දැන් ඔය මෙනෙහි කරන්නේ මොකක්ද?

ආනාපානේ.

ඒකටම හිත යොදාගෙන ඉන්න ඕනෑන් ආනාපානෙට. ඒකම මෙනෙහි කරන්න ඕනෑන්. ඒක හොඳයි.

වේදනාව, භාමූදුරුවනේ ප්‍රාගාක් අමාරුවට වේදනාව තියනවා.

ප්‍රාගාක් අමාරුවට වේදනාව තියනවද? ඉතිං මොකද කරන්නේ ඒකට

"වේදනාව'යි වේදනාව"යි කියලා මෙනෙහි කරනවා.

ඒ වේදනාව එන්නේ කොයිතරම් වෙලාවකට පසුවද? සාමන්‍යයෙන් ඉදගත්න වෙලාවට නැන් වේදනාව. ඒ වේදනාවේ දෙවිධියක් තියනවා.

වේදනාව සම්බන්ධව පිළිපදිත විධි දෙවිධියක් තියනවා. සාමාන්‍ය වේදනාවක් තියනකාට වේදනාව, වේදනාව කියලා මෙහෙති කරලා කර්මස්ථානයට හිතගන්නවා. ඉවසන්න බැරි වේදනාවක් ආවෛත් වේදනාව පවතින තැනට හිත යොදාලා “වේදනාව, වේදනාව” කියලා මෙහෙති කරන ගමන්ම සලකන්න ඕනෑම වේදනාව එන්නේ මක්නිසාද කියලා? මේ වේදනා එන්නේ මක්නිසාද?

සලායතන පවතියා එස්සා. එස්ස පවතියා වේදනා. ප්‍රත්‍යා නීසයි මේ වේදනාව ඇතිවෙන්නේ. එස්සය ඇතිවන්නේ ආයතන නිසා. ආයතන කියන්නේ මේ “රුප, ගබඳ, ගනධි, රස, ස්ථාන ස්ථාන ඒවෙන්.

දැන් වක්බූ, සෝත, සාන, ජීවා මිවා ආයතනයෝයි. මේ ආයතන කියන මේවා නීසයි එස්සය ඇතිවන්නේ. මෙතන එස්සය කියන්නේ වේදනාව ඇතිවෙන තැන. මේ වේදනාව කියන්නේ ඔය දෙකක් එකට හැඟෙන තැන. ඔය එස්සය කියන්නේ තොගැලපෙන දෙකක් ඇතිවෙනකාට දුක්ඛ වේදනාව. ගැලපෙන සතුවෙන් දෙකක් ඇතිවෙනකාට සඩ වේදනාව. මධ්‍යස්ථා වේදනාව අතින් වේදනාව මෙතන මේ තොගැලපෙන දෙකක් එකතුවෙන නීසයි එස්සය. මෙතන මේ එස්සය නීසයි වේදනාව ඇතිවන්නේ. එස්සය කියන්නේ හැඹීම. මොනවගේ හැඹීමද? තොගැලපෙන දෙකක් හැඟෙන නීසයි කියලා කියනවා.

මත්ත ඔය විදියට තේරුම් අනුව සලකම්ත් එතනට ම හිත යොදාගෙන වේදනාව වේදනාව කියලා අර වේදනාව තියන තැන ස්වභාවය හිතට අරගනිමින් භාවනාව කරන්න ඕනෑම. මේ රුප ධර්මයන් දැනෙන්නේ හිතට, මේ නාම ධර්මයන් දැනෙන්නේ හිතටයි. නාම රුප ධර්මයන් දෙකක් මෙතන තියෙන්නේ. එතනත් ලොකු භාවනාවක් “වේදනානුපස්සනා” කියන්නේ ඒකටයි. මෙතන දැනෙන්නේ හිතටයි. ඒක නාම ධර්මයක්. වේදනාව පවතින්නේ රුපයක් අනුවයි. වේදනාවත් නාම ධර්මයක් (දැනීමත් නාම ධර්මයක්) මෙතන තියන්නේ වේදනාව, රුපය ඇසුරු කරගනිමින්. එතකාට ඔන්න ඔය ධර්ම ස්වභාවයට හිත යොදුමින්. “වේදනාව, වේදනාව” කියලා මෙහෙති කරගෙන ඉන්නකාට නැතිවුනොත් මෙතනදී. තවදුරටත් වේදනාව ඇතිවෙන්නේ නැහැ.

ඒ එකකම අනිත්‍ය මෙහෙහි කෙරුවෙන් හොඳද ස්වාමිනි?

ඉංග්‍රීස් එක නැතිවූනායින් පසුව අනිත්‍ය මෙහෙහි කරන්න ඕනෑ. දැන් සාමාන්‍යයෙන් සමහරවිටක මිය ප්‍රංශ් වේදනාවක් ආවෙන්, මෙහෙහි කරනකාට නැතිවූනා නම් අනිත්‍ය කියලා හිතනවා.

”වේදනා අනිත්‍යයි“ එහෙම සැලකුවේ නැත්තම් වේදනාව, නැතිවූන් නැත්තම් අනිත්‍ය කිවිවට තෙරෙන්නේ නෑන්. නැති වූනායින් පස්සේ එකවම හිත යොදාගෙන මෙහෙහි කරන්න ඕනෑ. අන්තිමේදී වේදනාව ආයේ එන්නේ නැහැ.

ස්වාමිනි! මේ වේදනාව කිප පලක දැනෙනවා නම් ඒ විදියට වේදනා කිපයක්ම දැනෙනවා නම් මෙහෙහි කරන්නේ කොහොමද?

ප්‍රධාන වශයෙන් වේදනාව දැනෙන තැනට හිත යොදවන්න.

සමහර වෙළාවට ස්වාමිනි ඔක්කාම වේදනා එක විශේෂ දැනෙනවා නම්,

මික්කාම එකට අල්ලලා මෙහෙහි කරන්න පුළුවන් නම් හොඳයි. ඔක්කාම හැමතැනම තියන වේදනා, මේ එස්සය නිසයි ඇඟිවන්නේ කියලා ”උස්ස පවත්‍යා වේදනාව කියලා, ඒ වේදනා ඔක්කාම එක හිතින් අරගෙන මෙහෙහි කරනවා. ඒ මෙහෙහි කරමින් ඉරියවිට වෙනස් කරන්න හොඳ නැදේද ස්වාමිනි?

මෙහෙහි කරමින් ඉරියවිට වෙනස් කළාට කම්ක් නැහැ. ඒත් ඉක්ම්නට වේදනාව තියන වේලේ ඉරියවිට වෙනස් කරන්න හොඳ නැහැ. විකක් ඉවසගෙන වේදනාව මෙහෙහි කරන්න ඕනෑ. බැරිම නම් හොඳ වෙන්නේ නැත්තම් ඉරියවිට වෙනස් කළාට කම්ක් නැහැ. වේදනාවටත් ඉඩ දෙන්න ඕනෑ.

ස්වාමින් වහනස මම හාවනා කරනවා. හැමතිස්සේම මට තෙරෙන්නේ මූක්ත නෑ කියලා. ඇගෙනවා කවුරුත් නෑ. ඇගේ මූක්ත තෙරෙන්නේ නෑ. කවුරුහරි දැක්කාත් ගේරම ස්ථානයකින්ම පස්වෙනව, පේනව. කැඩිලා බැඩිලා සුන්වෙලා පේනවා. දුවිලි වෙනවා. එකවෙළාවකට කිසිම දෙයක් තෙරෙන්නේ නෑ ඇගෙනවා විතරයි. කාගෙවත් රුපයක් ගහක් ගකාලක් කිසිදෙයක් තෙරෙන්නේ නෑ පස්වෙනවා පේනවා.

දැන් පුගක් කල් ද හාවනා කරන්න පරන්?

අටුරුදු හතරක් විතර වෙනවා ස්වාමිනි.

හිය “කදුබොඩි” හාවනා කරන්න.

මොකද්ද පිමිතිම හැකිලිමද දැන් කරන්නේ? කදුබොඩි මොකද්ද කිවිවේ?

ආශ්වාස ප්‍රාශ්වාස කරන්නේ. ස්වාමින් වහන්ස කදුබොඩි මෙනෙහි කරන්න කිවිවා. ඒකත් තෙරෙන්නේ නැ. සිතලත් තෙරෙනව මම ඉන්නවද දන්නේ නැහැ.

එතකාට හිත තියන බව තෙරෙනවද?

එහෙමයි ස්වාමින් වහන්ස.

අැගහනවා. බණ එහෙම අහනකාට හාමූදුරුවෝ ඒශ්න්නෙන් දියවෙනවා වගේ.

හොඳයින් තව එහෙම කරගෙන යන්න.

අද දච්සේ මිට වඩා යමක් කියන්න බලාපොරොත්තු වෙන්නේ නැහැ. අද දච්සේ සුගතෝ වාදයෙන් බිඳක් පමණයි මතක් කළේ. මේවා නැවත නැවතත් සලකාගෙන තම තමන් බලාපොරොත්තු වන්නා වූ ඒ උතුම් මාර්ගය හැකිතාක් ඉක්මනව ලබා ගන්නට මේ ඇත්තන්ට ගක්තිය ලැබේවා! කියා මම ප්‍රාර්ථනා කරනවා.

ඇංග්‍රීසියා ව ශ්‍රීලංකියා///



Lithira